

Startnotitie Gemeentelijke schuldhulpverlening. (februari 2017)

Aanleiding:

De looptijd van het gemeentelijke beleidsplan schuldhulpverlening 2013-2016 is verstreken. Daarnaast is vorig jaar de wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs), vier jaar na inwerkingtreding, geëvalueerd. Gekeken is naar doeltreffendheid en de effecten van de wet in de praktijk.

Doel van het beleid:

Het nieuwe beleidsplan zal voortborduren op wat goed gaat en kijken naar wat beter kan.

Daarnaast zullen de landelijke aanbevelingen en aanvullende maatregelen van (aanpalende) wet- en regelgeving ten behoeve van een effectievere schuldhulpverlening meegenomen worden in de uitwerking van het beleidsplan en de beleidsregels.

In het nieuwe beleidsplan zal ook worden vastgelegd waarop de gemeente Ouder-Amstel de komende jaren de nadruk wil leggen qua preventie (primaire preventie: voorkomen van schulden, secundaire preventie: erger voorkomen, tertiaire preventie: bestrijden van een chronische probleemsituatie of terugval) Dit zal vervolgens worden uitgewerkt in het preventieplan.

Huidige kaders:

Landelijk:

Op 1 juli 2012 trad de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) in werking. De Wgs schrijft voor dat gemeenten moeten voorzien in een aanbod van schuldhulpverlening. Gemeenten zijn vrij om te bepalen hoe ze de schuldhulpverlening organiseren. Wel schrijft de wet voor dat er sprake moet zijn van integrale schuldhulpverlening. Deze aanpak liep vooruit op de decentralisaties binnen het sociale domein. De Wgs schrijft tevens voor dat de gemeente in een beleidsplan onder meer vastlegt welke resultaten zij wil behalen, hoe zij de kwaliteit van de uitvoering borgt en wat de nagestreefde wachttijd is. De Wgs valt onder de werking van de Algemene wet bestuursrecht. Voor de uitvoering betekent dit dat als iemand om hulp vraagt er een formeel besluit (beschikking) moet worden opgenomen over toelating tot de voorziening. De beschikking is vatbaar voor bezwaar en beroep bij de bestuursrechter.

Beleidsplan schuldhulpverlening 2013-2016:

De visie van de gemeente Ouder-Amstel op integrale schuldhulpverlening¹ is:

“De inwoner van Ouder-Amstel is zelf verantwoordelijk voor zijn financiële huishouden. Bij financiële problemen of schulden kan de inwoner een beroep doen op de gemeentelijke schuldhulpverlening. De gemeente wil de zelfredzaamheid en eigen kracht van mensen versterken en ondersteunt bij het vinden van een (duurzame) oplossing voor de financiële problemen en bij het vinden van een oplossing voor de oorzaken hiervan. De gemeentelijke schuldhulpverlening richt zich door middel van preventie en nazorg op het voorkomen van problematische schulden.”

Uitvoering:

Schuldhulpverlening in Ouder-Amstel wordt ingekocht bij Plangroep en Zuidweg en Partners (voor (ex) zelfstandigen). *(Sinds 2016 worden nieuwe trajecten niet meer door Plangroep opgepakt maar door Duo+, zij voeren ook de QuickScan uit).*

Instroom en uitstroom Zuidweg en Partners:

	2013	2014	2015	2016
Instroom	4	7	6	4
Uitstroom	4	6	4	6

Instroom en uitstroom Plangroep/ Duo+:

	2013	2014	2015	2016
Instroom	36	57	56	45 / 15
Uitstroom	36	55	63 ²	?

De uitstroomcijfers van Plangroep en Duo+ over 2016 zijn nog niet bekend. De instroomcijfers zijn opgesplitst naar totaal aantal aanvragen voor een QuickScan (45) en het daadwerkelijk aantal meldingen schuldhulpverlening (15).

¹ Integrale schuldhulpverlening betekent dat er bij de schuldhulpverlening niet alleen aandacht is voor een oplossing van de financiële problemen (materiële schuldhulpverlening), maar ook aandacht voor eventuele omstandigheden die in verband staan met de financiële problemen van de klant (immateriële schuldhulpverlening). Het gaat dan bijvoorbeeld om psychosociale factoren, relatieproblemen, de woonsituatie, de gezondheid, de verslaving of de gezinssituatie. Het is van belang om samen met de klant de eventuele oorzaken die ten grondslag liggen aan het ontstaan van de schulden zo veel mogelijk weg te nemen. Hetzelfde geldt uiteraard ook voor het wegnemen van omstandigheden die het oplossen van problematische schulden in de weg staan. Kortom het samen met de klant wegnemen van deze oorzaken of omstandigheden is in veel gevallen essentieel om de financiële problemen van de klant in structurele zin op te lossen.

² De uitstroom lijkt hier groter dan de totale instroom. Dit wordt verklaard doordat plangroep de uitvoering van de schuldhulpverlening ook al in 2012 en daarvoor uitvoerde voor de gemeente Ouder-Amstel. Mensen die in 2012 een drie- jarig minnelijk traject gestart zijn (een traject waarbij er een schuldenregeling tot stand is gekomen met de schuldeisers) stromen ‘pas’ uit in 2015.

Het preventieplan heeft de afgelopen jaren bestaan uit de volgende onderdelen:

1. Voorlichting (aan professionals en inwoners)
2. Vroeg-signalering (in samenwerking met de woningstichting, energiemaatschappijen, zorgverzekeraars en Kernteam)
3. Ordenen administratie (Het project Thuisadministratie van Humanitas krijgt procentueel gezien van alle Amstellandgemeenten de meeste aanmelding uit Duivendrecht).
4. Inloopspreekuur (Het inloopspreekuur is vervangen door de uitvoering van een QuickScan. Iedereen krijgt naar aanleiding van de scan een passend advies).
5. Budgetcursus "Omgaan met Geld" (Hiervan wordt nauwelijks gebruik gemaakt).

Omgevingsanalyse:

Sinds 2016 worden nieuwe aanvragen opgepakt door Duo+. Zij doen dit voor zowel de gemeente Ouder-Amstel als voor de gemeente Uithoorn. Voor Duo+ is het prettig als zij de basis van de schuldhulpverlening voor beide gemeenten zo uniform mogelijk kunnen uitvoeren. Afgelopen jaar zijn er een aantal bijeenkomsten geweest om te kijken naar het huidige beleid, werkprocessen, beleidsregels en preventieprojecten van beide gemeenten. Afstemming over de uitvoering blijft wenselijk.

De gemeente Diemen heeft eind 2015 een nieuw beleidsplan schuldhulpverlening 2016-2019 opgesteld. Daarin konden de aanbeveling uit de landelijke evaluatie (van juli 2016) natuurlijk nog niet worden meegenomen. Diemen heeft een nauwere samenwerking met Amsterdam dan Ouder-Amstel en Uithoorn. Gezamenlijk wordt echter opgetrokken hoe beleid te voeren op de inzet van het wettelijke breed moratorium. Waarvan de ingangsdatum verwacht wordt op 1 april aanstaande.

Keuzemogelijkheden:

Zoals aangegeven betreft de beleidsvrijheid voor de gemeentelijke schuldhulpverlening vooral de vraag 'hoe' we het willen vormgeven en op welke onderdelen we de nadruk willen leggen. Daarbij uitgaande van handhaven wat goed gaat en kijken naar wat beter kan. Beleidsvrijheid is er onder andere op de volgende onderdelen:

- 1) Visie: continueren of aanpassen?
Huidig: De inwoner van Ouder-Amstel is zelf verantwoordelijk voor zijn financiële huishouden. Bij financiële problemen of schulden kan de inwoner een beroep doen op de gemeentelijke schuldhulpverlening. De gemeente wil de zelfredzaamheid en eigen kracht van mensen versterken en ondersteunt bij het vinden van een (duurzame) oplossing voor de financiële problemen en bij het vinden van een oplossing voor de oorzaken hiervan. De gemeentelijke schuldhulpverlening richt zich door middel van preventie en nazorg op het voorkomen van problematische schulden.
- 2) Hoe willen we de integrale schuldhulpverlening uitvoeren?
Huidig: iedereen kan een QuickScan aanvragen. Hierin wordt integraal (op meerdere levensterreinen) gekeken naar de situatie van de cliënt. Na de QuickScan wordt altijd een meldingsadvies gegeven. In het geval van een regelbare schuldenaar met regelbare schulden krijgt men het advies een aanvraag schuldhulpverlening in te dienen. Het traject van de schuldhulpverlening (bij Duo+) kan gepaard gaan met ondersteuning op andere gebieden. Het kan ook zijn dat het eenmalige advies voldoende is voor de cliënt om zijn of haar situatie zelf te verbeteren. Soms komt het ook voor dat de situatie (nog) niet regelbaar is. Dan wordt er doorverwezen naar

bijvoorbeeld Vita maatschappelijk-werk of ondersteuning bij MEE. Ook kan samenwerking met het Kernteam gezocht worden.

3) Hoe willen we de vroeg-signalering vormgeven?

Huidig: er zijn samenwerkingsafspraken tussen de schuldhulpverlening en het Kernteam. Ook zijn er afspraken tussen de gemeente en de woningstichting, energiemaatschappij en zorgverzekeraar. Met de decentralisatie en de overgang naar Duo+ lijken de bestaande afspraken aan een herijking toe. Signalen komen wel binnen, maar pas als huisuitzetting al dreigt en er dus al sprake is van een crisissituatie.

Vraag: in omliggende gemeenten is de afgelopen beleidsperiode 'vroeg eropaf' ontwikkeld. Hierbij zou al eerder een signaal afgegeven kunnen worden, bijvoorbeeld na 2 maanden huurachterstand. Is het wenselijk hierin te investeren?

4) Hoe willen we omgaan met wel of niet toelaten van specifieke doelgroepen tot de schuldhulpverlening, of als er sprake is van recidive?

Huidig: Elke aanvraag wordt individueel beoordeeld. Er is geen sprake van categoriale uitsluiting. Voor gezinnen met minderjarige kinderen gelden aangepaste voorwaarden.

Bij recidive geldt een uitsluitingstermijn van 2 jaar (na een succesvolle afronding van een traject) en 3 jaar (na een tussentijdse beëindiging van een traject).

Vraag: de recidive termijnen zijn overal in het land anders. Van 0-10 jaar uitsluiting. De 2 respectievelijk 3 jaar in Ouder-Amstel zorgt voor besef bij mensen dat ze niet ongelimiteerd terug kunnen vallen op de schuldhulpverlening. Ook is hier voor gekozen met het oog op het beschikbare budget binnen de gemeente. Echter kunnen in 2-3 jaar de schulden ook weer flink oplopen waardoor cliënten zich daarna alsnog opnieuw melden, maar met een groter probleem dan na bijvoorbeeld 1 jaar. Is het wenselijk de recidive termijnen aan te passen?

5) In welke gevallen willen we schuldhulpverlening kunnen weigeren of (tussentijds) beëindigen?

Huidige gronden:

- Als cliënt niet voldoet aan de inlichtingen- en medewerkingsplicht.
- Als cliënt een niet regelbare schuld heeft of een niet regelbare schuldenaar is.
- Als cliënt in staat van faillissement verkeert dan wel de WSNP van toepassing is verklaard.
- Als cliënt fraude heeft gepleegd, waarbij een bestuursorgaan financieel is benadeeld en cliënt daarvoor onherroepelijk strafrechtelijk is veroordeeld of een onherroepelijke bestuurlijke sanctie, die beoogd leed toe te voegen, opgelegd heeft gekregen.
- Als de cliënt zijn beschikbare aflossingscapaciteit niet wil gebruiken voor het aflossen van schulden.
- Als de cliënt in staat is om zijn schulden zelf te regelen of te beheren.
- Als cliënt zich misdraagt ten opzichte van de medewerker schuldhulpverlening.

6) Hoe willen we de zelfredzaamheid en de eigenkracht van inwoners door middel van verschillende preventie onderdelen vergroten?

Huidig: Mensen kunnen op diverse manieren en momenten ondersteund worden door verschillende (vrijwilligers)organisaties met een breed pakket van schuldhulpverleningsinstrumenten. Te weten: Juridisch loket, formulierenbrigade, administratiemaatjes, Thuis Administratie, budget cursus, financieel beheer, budgetbeheer en beschermingsbewind.

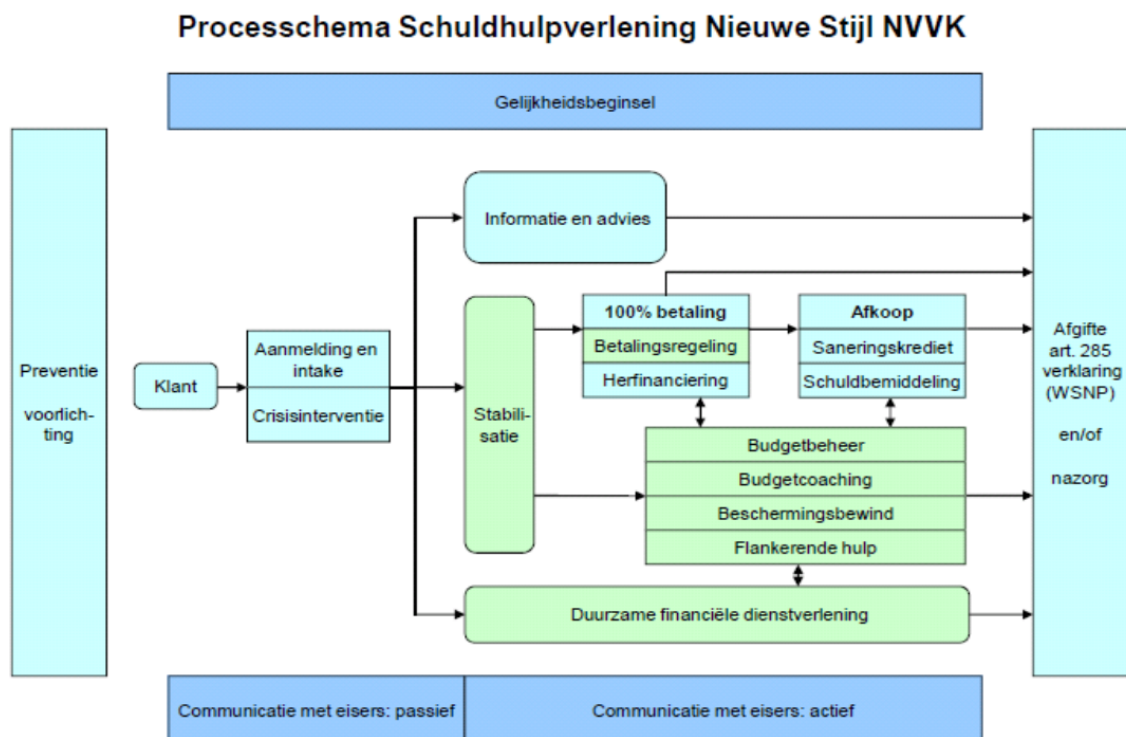
Vraag: er zijn relatief veel mensen die in de problemen komen doordat ze geen belastingaangifte doen, de belastingen niet op orde hebben of onterecht wel of geen toeslagen ontvangen. Deze mensen kunnen zolang dit niet op orde is geen schuldhulpverleningstraject beginnen. Een betaalde belastingadviseur kan uitkomst bieden om alles op orde te krijgen, maar is vaak onbetaalbaar. Is het wenselijk hierin door de gemeente (gedeeltelijk) te investeren?

Vraag: in sommige gemeenten, bijvoorbeeld Uithoorn, worden de kosten van beschermingsbewind (€144,- per maand) tijdens het 3 jarige traject betaald vanuit de bijzondere bijstand. In Ouder-Amstel betalen cliënten deze kosten zelf. Daarmee blijft er echter minder over voor de schuldeisers. Is het wenselijk hierin door de gemeente (gedeeltelijk) te investeren?

Bespreekpunten voor de raad:

Tijdens de bijeenkomst op 7 maart aanstaande willen we graag met de raad van gedachten wisselen over de schuldhulpverlening en de bijbehorende keuzemogelijkheden. Graag horen we van de raadsleden wat zij van het huidige beleid vinden. Kunnen zij zich (nog) vinden in de huidige visie of hebben zij extra ideeën, wensen of input ten aanzien van nieuw beleid? Daarnaast willen we weten in welke schuldhulpverleningsinstrumenten zij willen blijven investeren of niet. En of uitbreiding gewenst is. Graag willen we ook een antwoord op de bovengenoemde vragen.

Hieronder het processchema van de schuldhulpverlening nieuwe stijl van de NVVK.

Communicatie en participatie

Omdat de integrale aanpak, vroeg-signaleren en preventieonderdelen vaak betrekking hebben op kwetsbare burgers wordt het nieuwe (concept) beleidsplan voorgelegd aan de adviesraad sociaal domein.

Financiën

De afgelopen jaren is het schuldhulpverleningsbeleid inclusief preventie uitgevoerd binnen het beschikbare budget van € 95.000. Over 2016 heeft nog geen afrekening plaatsgevonden.

2013	€ 67.797,98
2014	€ 61.383,04
2015	€ 61.731,73

Monitoring en evaluatie

Om te kunnen meten en sturen op het nieuwe beleid zal op basis van de nieuwe doelstellingen een doelstellingenmatrix worden opgesteld en opgenomen worden in het beleidsplan. Het preventieplan zal jaarlijks worden opgesteld en geëvalueerd. De afdeling Samenleving bewaakt de uitvoering aan de hand van gegevens als: aantal aanvragen, aantal crisissituaties, aantal toegekende aanvragen etc. Op pagina 7 vindt u als voorbeeld de doelstellingenmatrix uit het huidige beleidsplan.

Vervolg

Tijdsplanning

Conceptnota schrijven	Maart / april 2017
College	2 mei 2017
Adviesraad sociaal domein	9 mei t/m 20 juni 2017
Afstemming wethouder	26 juni
Afronding nota	Juli 2017
College	29 augustus 2017
Agendacie	12 september
Commissie	5 oktober
Raad	12 oktober
Invoering nieuw beleid	November 2017

	Doelstellingen							
	1. Hulp bij financiële problemen of schulden	2. Zelfredzaamheid en eigen kracht versterken	3. Ondersteuning bij vinden oplossing financiële problemen	4. Ondersteuning bij vinden oplossing van de oorzaak van de financiële problemen	5. Door middel van preventie en nazorg problematische schulden voorkomen	6. Zelfstandigen	7. Minderjarige kinderen	8. Bewaking termijnen
Indicatoren								
aanvragen leidend tot schuldhelpverleningstraject	60%							
crisissituaties die leiden tot een oplossing	80%							
Aantal inwoners dat deelneemt aan cursus		5						
Aantal deelnemers thuisadministratie		5						
Aantal inwoners op inloopsprekuur met eenmalig advies		10						
Gestarte schuldbemiddelingen schuldenvrij afgerond			70%					
Trajecten niet afgelost maar beheersbaar			10%					
Bewindvoering of onder curatele stelling			5%					
Aantal doorverwijzing naar ketenpartners				X				
Aantal integrale trajecten				X				
% Aanvragen t.o.v. 2011 (27)					X			
% trajecten budgetbeheer t.o.v. 2011					X			
% succesvol afgeronde trajecten na 6 mnd geen betalingsachterstand					90%			
Aantal aanvragen zelfstandigen						X		
Aantal zelfstandigen dat succesvol uitstroomt						X		
Aantal zelfstandigen dat uitvalt						X		
Succesvol verlopen traject i.c.m. Bbz						X		
Aantal aanvragen ouders met minderjarige kinderen							X	
Aantal ongemotiveerde ouders							X	
Aantal aanvragen								X
aantal crisissituaties								X
aantal toegekende aanvragen								X
aantal afgewezen aanvragen								X
uitvalpercentage								X
gemiddeld aantal dagen tussen aanvraag en 1e gesprek								X
gemiddelde doorlooptijd tot het resultaat is behaald								X